

ἐξ ἐρείπειων ἀνεγείρω
οἰκοδομήν παρηγορίας.

Ἑλλάς, πατρίς περιλημένη,
εἶνε ψυχρὸς ὡς λίθος φύσει
ἐκεῖνος, ὅστις ὑπομένει
ἀδακρυτὴ νὰ σ' ἀτενίσῃ.

Ὡς ἄλλοι, ὅμως εἰν' ἐπίσης
ὁ οὐρανὸς γλαυκός, ὠραῖος
καὶ μεγαλοπρεπὴς ἡ φύσις
ὡς ἄλλοτε, ἀλλὰ ματαίως!

Ἰδέ! ὁ ἥλιος πρὶν δύσῃ.
τὴν τοῦ Ὀλύμπου ἀποκρίαν
ζητῇ ἀκμάειν νὰ φωτίσῃ,
θαῤῥεῖς αἰσθάνετ' ἀγωνίαν.

Ἀλλὰ ἐρείπια φωτίζει,
ἐρείπια μεγαλονοίας!
Οἶμοι! νὰ ἴδῃ δὲν ἐλπίζει
τοὺς χρόνους πλέον τῆς εὐκλείας.

Καὶ δύνει! Οὕτω μὴ εὐρίσκων
ὁ Ἕλλην τοὺς θαυρὸς τοῦ πλέον,
ἐσβέσθη ἁμοῖα πρὸς δίσκον
ἡλίου, ὀπισθεν ὁρέων.

Τῆς δύσεως ἐκλείσθ' ἡ πύλη!
Ἄλλ' αὖριον; πάλιν πρῶτα.
Τίς οἶδεν! ἴσως ἀνατείλῃ
πρὸς ταύτην ἡ Ἑλλάς ὁμοία.

(Παραλείπονται ἕτερα πάντα μέρη.)

ΙΩ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΛΕΣΒΟΥ.

ΥΠΟ

Σ. Α. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ.

«Εἰ γὰρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ
σμικρῷ καταλίσκοι
καὶ θνητὰ τοῦθ' ἔρδοις, τάχα
κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.»

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Γραφικὴ θέσις. Κλίμα, ὄρη, ποταμοὶ
καὶ λιμένες τῆς νήσου.

Ἡ Λέσβος τὴν σήμερον ὡς καὶ ἐπὶ Εὐσταθίου
(εἰς Ὀδ. Γ. σελ. 1462. Ἰλ. Γ σελ. 741, 12)

Μυτιλήνη καλουμένη (Τουρκ. Μιθιλλί) κα-
ταί μεταξὺ τῆς 43 μούρας 32', καὶ 44. 22'
ἀνατολικοῦ μήκους, καὶ 38°, 56' καὶ 39°, 23'
βορείου πλάτους ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει, καὶ
εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων, εὐφρωτέρων καὶ
ὠραιωτέρων νήσων τῆς Μεσογείου. Τὸ εὐκράες
τοῦ κλίματος αὐτῆς ἦν πάλαι περίφημον. Τὰ
ὕψηλότερα τῶν ὄρεων αὐτῆς εἶναι ὁ Ὀλύμπος
(3080, κοινῶς βουνὸν τῆς Ἀγιάσσου ἢ Προ-
φήτης Ἡλίας), τὸ Λεπέτυμνον (2750, βουνὸν
τῶν Γελίων, Ἀγ. Ἡλίας καὶ Κόρακας) καὶ ὁ
Ὀρδυμνος (1783). Ἀκρωτήρια ἔχει πολλὰ, ὧν
τὰ κυριώτερα: ὁ Μαλέας (Μ. Α) ὁ Ἀγ. Φω-
κάς (Μ.) τὸ Ἀργεννον (Β.) καὶ τὸ Σίγριον (Δ).
ποταμοὺς δὲ δύο, τὸν Βουβαρσίον καὶ Ὁξυνόροδον,
ἀμφοτέρους εἰς τὸν κόλπον τῆς Καλλονῆς χυνο-
μένους. Μέγα μέρος τῆς νήσου, τὸ περὶ τὸ κέν-
τρον, εἶναι δασώδεις, χρησιμεύον πρὸς νομήν.
Καθόλου δὲ ἡ νήσος εἶναι ὄρεινὴ μᾶλλον ἢ χθα-
μαλὴ καὶ ἐπίπεδος.

Λιμένας μικροὺς τε καὶ μεγάλους ἔχει ἡ Λέ-
σθος περὶ τοὺς 15, ὧν τρεῖς ἢ τέσσαρες οἱ ἀσφα-
λέστεροι: οἱ δύο δηλ. τῆς πρωτευούσης, ὁ βό-
ρειος καὶ ὁ νότιος, καὶ οἱ τῆς Ἱερᾶς καὶ Καλλο-
νῆς, ἀμφοτέρους εἰς τὸν μυχὸν εὐρυχώρων ὁμω-
νύμων κόλπων κείμενοι· ἄλλοι δὲ λιμένες, ἐν
οἷς καὶ τινες τεχνητοὶ ὅρμαι, εἰσὶν ὁ τῶν Παμφί-
λων, ὁ Ἀσπροπόταμος, ὁ Παλαιός, ὁ Καινούριος,
ὁ τῆς Συκαμινέας, ἅπαντες πρὸς βορρᾶν· ὁ τοῦ
Μολύβου, τῆς Πέτρας, ὁ Γαδαθᾶς, Καλολιμνή
καὶ ὁ τοῦ Σιγρίου πρὸς δυσμὰς, καὶ πρὸς νότον
τὰ Μυρσίνηα.

Πόλεις.

Κυριολεκτικῶς ἐκλαβανομένης τῆς λέξεως
δύο μόναι πόλεις ὑπάρχουσι τὴν σήμερον ἐπὶ
τῆς Λέσβου, ἡ Μυτιλήνη (Κάστρον) καὶ ὁ Πο-
ταμὸς (Πλωμάριον)· ἡ πρώτη κειμένη πρὸς
ἀνατολὰς, ἀπέναντι τῆς ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς
παραλίας Πιτάνης, εἶναι ἡ ἔδρα τοῦ Γενικοῦ
τῆς νήσου διοικητοῦ, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μυτι-
λήνης καὶ Τενέδου καὶ πολλῶν προξενικῶν ἀρ-
χῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων αὐτῆς, ὡς καὶ
πατῶν τῶν πόλεων τῆς Τουρκίας, εἶναι ἀγνωστος·
κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὅμως δὲν εἶναι κατώ-
τερος τῶν δώδεκα ἢ δεκαπέντε χιλιάδων. Τῶν
οἰκιῶν τὰ τρία τέταρτα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς Ἑλ-
ληνας, τὸ δ' ἐν τέταρτον εἰς τοὺς Ὀθωμανοὺς,
ὧν τινες κατοικοῦσιν ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Κατὰ

τὸ 1867 ὁλοσχερῶς ὑπὸ τρομεροῦ σεισμοῦ καταστραφείσα, ἐκτίσθη ἐκ νέου καὶ πῶς κανονικώτερον, χάρις εἰς τὴν πρό τινων ἐτῶν αὐξανομένην φιλοκαλίαν τῶν κατοίκων. Ἐν αὐτῇ εὐρίσκει ὁ περιηγητὴς βίον ἐνεργὸν οὐδαμῶς τοῦ τῶν λοιπῶν τῆς Ἀνατολῆς πόλεων ὑπολειπόμενον, ὁ δ' αὐτόθι κατασκευαζόμενος σάπων καὶ τὸ ἔλαιον συγκαταλέγονται μετὰ τῶν ἀρίστων ὁμοίου εἶδους.

Ἡ δὲ δευτέρᾳ πόλις, χθὲς καὶ πρόην ἐτι συγκειμένη ἐξ εἰκοσάδος καλυβῶν, ἐν αἷς ἐναπέθετον οἱ περίῃ κτηματῖαι τὰς ἐλαίας τῶν, εἶναι σήμερον, χάρις εἰς τὸ ἐπιχειρηματικὸν καὶ τὴν εὐφύαν τῶν κατοίκων αὐτῆς, ἐκ τῶν περίῃ κωμῶν μετακησάντων, ἡ δευτερεύουσα πόλις τῆς νήσου, ἔχουσα Ἑλληνικὴν Σχολήν, Παρθεναγωγεῖον, προκαταρκτικὴν Σχολήν, Λέσχας, ναυτικὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον καίτοι στερουμένη λιμένος, καὶ πλείονα τοῦ ἐνὸς καταστήματα, ἐν αἷς ὁ βασιλεὺς τοῦ δεκάτου ἐννάτου αἰῶνος, ὁ παντοδύναμος ἀτμὸς ἐνεργεῖ τὴν πρὸς διαφόρους σκοποὺς κίνησιν ἱκανῶν σιδηρῶν βραχιόνων.

Φρούρια.

Φρούρια ἐπὶ τῆς νήσου ὑπάρχουσι τρία : α) τὸ τῆς πρωτευούσης, κείμενον ἐπὶ ὑψώματος διήκοντος ἀπὸ τοῦ Β. Δ. πρὸς τὸ Ν. Α. ἐπὶ τῆς θέσεως ἐνθα ἦν ἡ παλαιὰ Ἀκρόπολις καὶ μετ' αὐτὴν τὸ Βυζαντινὸν φρούριον καὶ ὁ πύργος τῶν Κατελούζων. β.) τὸ ἐν Σιγρίῳ μικρὸν καὶ ἀσήμαντον, καὶ γ.) τὸ τοῦ Μολύβου, ὅπερ ἐπὶ πετρώδους λόφου κείμενον, δυσπόρθητον ὑπὸ τῶν πολλῶν θεωρεῖται· τὰ ἐν αὐτῷ τηλεβόλα ἀφῆρέθησαν ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὸ 1854 ὥπως χρησιμεύσωσιν εἰς ὀχύρωσιν θέσεων ἐπικαιροτέρων. Ἡ ἐν τοῖς φρουρίοις εἴσοδος εἶναι ἀπηγορευμένη εἰς τοὺς Χριστιανούς· δυναμένους ὅμως νὰ εἰσέλθωσι διὰ τῆς μεσολαβήσεως ὀλίγων τινῶν κερματίων.

Κωμοπόλεις καὶ κῶμαι.

Κωμοπόλεις καὶ κῶμας ἔχει ἡ νῆτος περὶ τὰς 75, ὧν αἱ μεγαλείτεραι καὶ πολυανθρωπότεραι εἰσὶν· Ἀγιάσσος, Ἀγία Παρασκευή, Ἀγρὰ, Ἀχυρῶν, Ἐρεσσός, Κάπη, Μανδαμάδος, Μηστιγνά, Μόλυβος, Μωρία, Παλαιόκηπος, Πέτρα, Πάμφυλα, Πολυχνίτος, Σκόπελος, Τελώνια, Τσοκαλοχώριον, Ὑψηλομέτωπον καὶ ἄλλαι. Αἱ πλεί-

σται δὲ τούτων ἔχουσι σχολεῖα ἀρρένων καὶ κορασίων, πρὸ δεκαπενταετίης ἤδη ὑφιστάμενα.

Κάτοικοι.

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συμποσοῦνται εἰς 80 χιλιάδας περίπου, ὧν τὸ ἓν ἕκτον Ὀθωμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ Ἕλληνες. Αἱ πλείσται καὶ μεγαλείτεραι τῶν κωμοπόλεων κατοικοῦνται ἀποκλειστικῶς ὑφ' Ἑλλήνων, ὡς ἡ Ἀγιάσσος, ὁ Μανδαμάδος, ὁ Πολυχνίτος, ἡ Ἀγ. Παρασκευή, τὰ Τελώνια κτλ. Ἀποκλειστικῶς Τούρκοι κατοικοῦσιν εἰς ὀλίγιστα καὶ τὰ ὀλιγανθρωπότατα πάντων χωρία· καὶ ὅπου δὲ ὁ πληθυσμὸς εἶναι μικτός, οἱ Ἕλληνες εἰσὶ καθ' ἅπαντα ὑπέρτεροι τῶν Τούρκων. Τετραπλάσιον δὲ καὶ πενταπλάσιον κατοίκων ἀριθμὸν ἠδύνατο νὰ διαθρέψῃ ἡ νῆτος, ἂν δὲν ὑπῆρχον οἱ ἀφόρητοι φόροι, καὶ ἐδίδετο ἡ προσήκουσα εἰς τὴν Γεωργίαν προστασίς καὶ ἐμφύχωσις. Ὅτι καλὸν ἐπὶ τῆς νήσου γίγνεται εἶναι συνέπεια ἐνεργειῶν ἐνὸς ἢ πολλῶν ἀτόμων, ἡ δὲ Κυβέρνησις μόνον τὴν εἴπραξιν τῶν φόρων ἐν νῆ ἔχουσα καὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς συμφέρον ἀγνοοῦσα, οὐδ' ὁλως φροντίζει περὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐημερίας τῶν κατοίκων. Ἀπέρχονται πεδιάδες μένουσι πρὸ ἐτῶν χέρσοι καὶ ἀκαλλιέργητοι δι' ἔλλειψιν χειρῶν ἢ διότι ὁ γεωργὸς συλλογίζεται ὅτι κοπιᾶζων, κατ' οὐδὲν ἢ ἐλάχιστον ὠφελήσεται.

Προϊόντα.

Τὰ προϊόντα τῆς Λέσβου εἰσὶ πολυειδῆ οὐχ ὁμῶς καὶ πάντα ἐξαγωγίμα· τὰ κυριώτερα δὲ τούτων εἰσὶν ἔλαιον, σῖτος, ξυλεία, πίσσα, σῦκα, κυδῶνια, οἶνος, μαλλία, μέταξα, μέλι, ἐρυθρόδανον, βάλανοι, ἀμύγδαλα, βάμβας, λινάριον, τυρί, διάφορα εἶδη ὀπωρῶν καὶ τέλος αἱ περίφημοι καὶ μαναδικαὶ εἰς τὸ εἶδος αὐτῶν μυζήθραι. Ἐκ πάντων τούτων μόνον τὸ ἔλαιον ἐξάγεται ἐν ποσότησι. Πρὸ τῆς κατὰ τὸ 1850 βλάβης τῶν ἐλαιιδένδρων, τὸ προϊόν τοῦτο ὑπερέβαινεν ἐν ἔτεσιν εὐκαρπείας τὰς 120 χιλιάδας στατήριον· ἀπὸ τοῦ 1850 ὁμῶς μόλις τὸ ἓν τρίτον τῆς ἀνωτέρω ποσότητος παράγεται. Κατὰ δεύτερον δὲ λόγον ἐξάγονται σάπων ἐπιτοπίως ἐν τῇ πρωτευούσῃ, Ποταμῷ καὶ ὀλίγος ἐν Μολύβῳ κατασκευαζόμενος. Βαλάνων ἐξάγονται περὶ τὰς 12—15 χιλ. στατήριον, ὁ δ' ἐν τῇ νήτῳ παραγόμενος σῖτος μόλις δύναται νὰ ἐξαρκέσῃ πρὸς διατροφήν τῶν κατοίκων ἐπὶ τέσσαρας ἢ

πέντε μῆνας. Οἶνον δ' ἐπεισάκτου ὀλγίστη ἀνάγκη ὑπάρχει. Ἐκ χειροτεχνημάτων μόνον ὀλίγα πανία κατασκευάζονται ἐπιτοπίως παρὰ τοῖς ἀγρόταις κυρίως ἐξοδεύμενα.

Διοικητικὴ καὶ δικαστικὴ διαίρεσις τῆς νήσου.

Διήρηται δὲ ἡ νῆτος ἀνέκαθεν εἰς δύο ἐπαρχίας, τῆς μὲν πρὸς ἀνατολὰς καλουμένης Μυτιλήνης, τῆς δὲ πρὸς δυσμὰς Μιθύμνης, ὑποκειμένης εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Τοπάρχην ἢ διοικητὴν βαθμὸν ἔχοντα τὴν σήμερον Μουτεσχαφου καὶ ἐξαρτώμενον ἀπὸ τοῦ Βαλῆ τῶν Δαρδανελλίων. Ὁ διοικητὴς δὲ οὗτος ἀποστέλλει εἰς ἐκάστην τῶν κωμοπόλεων ἐπιστάτας ἢ ὑποδιοικητάς Ὀθωμανοὺς πάντοτε, οἵτινες μετὰ τῶν ἐκασταχοῦ προκριτοτέρων κατοίκων Ἑλλήνων ἢ Ὀθωμανῶν ἢ καὶ Ὀθωμανῶν καὶ Ἑλλήνων (ὅπου κατοικοῦσιν Ὀθωμανοὶ καὶ Ἕλληνες ἐν τῇ αὐτῇ κώμῃ) φροντίζουσι πρῶτον καὶ κύριον περὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, εἴτα δὲ καὶ περὶ εἰδους τινὸς διοικήσεως καὶ εἰσαξίας. Δικαστικαὶ δὲ ἀρχαὶ ὑπάρχον, πρὸ μικροῦ τοῦλάχιστον, τρεῖς μόναι, ἐδρεύουσιν εἰς τὰ τρία πρωτεύοντα τῆς νήσου μέρη ἥτοι ἡ α.) ἐν τῇ πρωτεύουσῃ Μυτιλήνῃ, ἡ β.) ἐν Ἀχυρῶνι τῆς Καλλονῆς, καὶ ἡ γ.) ἐν Μολύβῳ, τῇ ἀρχαίᾳ Μηθύμνῃ. Εἰς τὰ τρία μέρη, ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει Δικαστήριον (μεχκεμές) καὶ δικαστὴς (καδδῆς)· δις δὲ τῆς ἐξδομάδος συνερχόμενοι ὁ διοικητὴς ἢ ὁ ἀντιπροσωπεύων αὐτοῦς (Διόκν ἐρένδης) ὁ δικαστής, ὁ Μουφτεῆς, ὁ Ἀρχιερεὺς ἢ ὁ Τοπτηρητής του, καὶ οἱ προὔχοντες (Ἀξάδες, οἵτινες ἐκλέγονται τὴν σήμερον λόγῳ μὲν ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἔργῳ δὲ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως) συγκροτοῦσι τὴ Συνέδριον ἢ Συμβούλιον (Μετζλῆσι) καὶ δικάζουσι κατ' ἀρέσκειαν πολλάκις, συχνάκις δὲ καὶ κατὰ τὸ Σερῆ (Ὀθωμ. δίκαιον) τὰς ἐκαστοτὲς ὑποθέσεις τῶν κατοίκων ἐπὶ τῇ βάσει μαρτυριῶν ἀληθῶν ἢ ψευδῶν κατατιθεμένων ὑπὸ Ὀθωμανῶν, ὁσάκις, ἐννοεῖται, οἱ διατρερόμενοι τύχουσιν ἐτερόφυλοι ὄντες. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς διαδικασίας ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1840 (Τανζιματίου) τοῦ πρῶτον ἐν ἰσχύϊ πολλῶ παραλογωτέρου καὶ τυραννικωτέρου ὄντος. Ἐπ' ἐσχάτων δὲ εἰσῆχθησαν καὶ ἕτεροι μεταρρυθμίσεις χωρισθέντων τῶν τε δικαστῶν καὶ τῶν δικαστηρίων, καὶ εἰσαχθέντος τοῦ συστήματος τῶν ἀναφορῶν· ζήτημα δὲ εἶναι ἂν αἱ τοιοῦτότροποι μεταρρυθμίσεις ὠφελῶσιν ἢ

βλάπτωσι τοὺς ὑποθέσεις ἔχοντες. Οἱ ἐν τῇ Συμβουλίᾳ δὲ Ἕλληνες καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρχιερεὺς παρακλήθηται τυπικῶς μόνον χρησιμεύοντες εἰς τὸ ἐπικυροῦν τὰς τῶν ἀρχῶν ἀποφάσεις, εἶναι δ' αὐτῶν πλὴν τῶν Ὀθωμανῶν βαρβαροτέρους καὶ σκληροτέρους ἐκ τοῖς ἀποφθίνουσιν.

Φορολογία.

Τὸ δὲ φορολογικὸν σύστημα ἔχει οὕτως· ἔκτος δὲ τῆς δεκάτης καὶ τοῦ συνήθους τελωνιακοῦ δατμοῦ, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα φόρων εἴδη, ὧν κυριώτερα τὰ ἑξῆς· α.) ὁ τῆς σφραγίσσεως (Νταμγκᾶς β.) ὁ τοῦ καφέ (Ταχμηζ) γ.) ὁ ἐπὶ τῆς ἀλιείας (Ἀμρι) δ.) ὁ ἐπὶ τῶν προβάτων, ε.) ὁ ἐπὶ τῶν μελισσῶν, ς.) ὁ ἐπὶ τοῦ οἴνου καὶ οἶνιπνευμάτων, ζ.) ὁ κερχλιχῆς ἢ προσωπικός φόρος, ἐπιβαλλόμενος κατ' ἔτος εἰς πάντας τοὺς μὴ Ὀθωμανοὺς καὶ εἰς τρεῖς διακρούμενος τάξεις 1) τῶν ἀνηλίκων (Ιγνά) γρ. 15, 2) τῶν ἐνηλίκων (Ιρσά) γρ. 30 καὶ 3) τῶν ὄντων ἢ νομιζομένων εὐπόρων (Ιλά) γρ. 60. Τὸ ὅλικόν παστὸν τοῦ φόρου τούτου συμπίσσοιται εἰς 800 περίπου χιλιάδας γροσίων συναγομένων ὑπὸ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ ταῖς κωμοπόλεσιν εἰσπρακτόρων καὶ ἀποστελλομένων εἰς τὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ γενικὸν διοικητικὸν ταμῖν (Σκνδὺκ ἐμινί) ὄντα πάντοτε Ὀθωμανόν. ἡ.) Ὁ κυρίως βασιλικὸς φόρος εἰς 900 χιλιάδων γροσίων, ἐπιβληθεὶς ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὸ 1840, δικαιολογούμενος δὲ διὰ τὴν πικρὴν προγενεστέρων ἀρπαγῶν καὶ καταχρήσεων ὑπὸ τῶν ὑπελλήλων ἐνεργουμένων, αἵτινες ὁμῶς, ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, ὁλοτελῶς οὔτε ἐπύσαν, οὔτε θὰ πύσωσιν· θ.) ὁ στρατιωτικὸς, ἐπιβαλλόμενος κατ' ἔτος εἰς 100 εἰς τε δεκατετρεκτεῖς νέους καὶ ὑπερεκπαινοῦντες γέροντας, ι.) ὁ ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῶν ἐπιτεθρυμμάτων, συμποτόμενος εἰς 300 περίπου χιλιάδας γροσίων, ὧν αἱ ἡμίσεις εἰς τὰς τοπικάς τῆς νήσου ἀνάγκας ἀναλίσκονται, ια.) ὁ βοήθεια (Ιλνταντιές) πρὸ τινων ἐτῶν ἐπιβληθεὶς ἐπὶ τῶν χριστιανῶν μόνον.

Φρουρά.

Μέχρι πρὸ τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν πικτικὸς στρατὸς δὲν ὑπῆρχεν ἐπὶ τῆς νήσου, ἀλλὰ μόνον ἀστυνομικοὶ τινες κλητῆρες περὶ τοὺς 20 καὶ ἰσάριθμοι ἀγρορίλακες· ὡς φυλακὴ δὲ τῶν τριῶν φρουρίων ἐχρησίζετο οἱ ἐντόπιοι ἀπόστρατοι ἢ

Ερείθροι περί τούς 200, ἐκ τῶν ὁποίων 60 ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ὑπηρετῶσιν ἐπὶ ἓνα μῆνα κατ' ἔτος ἀπὸ 20 εἰς ἑκάστον φρούριον. Τὴν σήμερον θύμης ἐκ τάγμα πεζικοῦ καὶ οὐλαμοὶ τινες πυροβολικοῦ, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ἐκτελοῦσι τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τῆς νήσου.

Σχολεῖα καὶ ἐκπαίδευσις.

Ἐν τῇ πρωτεύουσῃ ὑπῆρχεν Ἑλληνικὴ Σχολὴ καὶ πρὸ ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἔτι διευθυνομένη σχεδὸν πάντοτε ὑπὸ Λεσβίων σπουδαζόντων ἐν Ἀθῶ, Πάτρῳ, Χίῳ, Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀλλαχοῦ. Ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως δὲ τῆς ἐν Κυθωνίαις διατμήμου ἐκείνης Σχολῆς ἤρξαντο καὶ ἐν ταῖς πολυανθρωποτέραις τῆς νήσου κωμοπόλεσι νὰ συνιστῶνται Σχολαί, εἰς ἃς ἐδίδασκον τελειόφοιτοι τῆς τῶν Κυθωνίων Ἀκαδημίας, ὥστε ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐπαναστάσεως ἐρ' ἀπάσης τῆς Λέσβου ὑπῆρχον ἐπτὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ὑπερβάλλοντα κατὰ τὰ 1839 καὶ τὰ δώδεκα, ἀλληλοδιδασκτικῶν ἐν πάσαις ταῖς κώμαις ὑπαρχόντων. Περί τὰ 1840 δὲ ἐνιστήθη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ καὶ Γυμνάσιον ἔχον βιβλιοθήκην καὶ ταμεῖον φυσικῶν ὀργάνων οὐκ εὐκαταφρόνητον. Τὸ Γυμνάσιον τοῦτο ἐκπερὶν ἐπὶ τινα ἔτη συνεπεία τῆς ἐκ τῆς καταστροφῆς τῶν ἐλαιοδένδρων ἀχρηματίας, ἀνθεὶ ἤδη ἐπαξίως διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸ Πανελλήνιον ἐπὶ παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ Κυρίου Χριστοφόρου Λαυλίου. Εἶδος δὲ Γυμνασίου ὑπάρχει καὶ ἐν Ποταμῷ (Πλωμαρίῳ) καὶ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα, Παρθενγωγεῖα καὶ Προκαταρκτικὰ ἐν ταῖς πλείσταις τῶν κωμοπόλεων. Ὑπὲρ τούς ὀγδοήκοντα δὲ νέοι Λέσβιοι ἀρύονται τὴν σήμερον τὰ νάματα τῆς παιδείας ἐν Ἀθήναις.

Ἀρχαιότητες.

Ἰχνη ἀρχαίων οἰκοδομῶν καὶ μνημείων ἀπαντῶνται πανταχοῦ τῆς νήσου τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς εὐκλειαν καὶ λαμπρότητα μαρτυροῦντα. Ἐπιγραφαὶ δὲ πάμπολλαι ἀνεσκόφησαν, ὧν αἱ πλεῖσται ἐξεδόθησαν ἤδη ἐν Εὐρώπῃ. Χάριν τῶν μὴ εἰδόντων ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας παραθέτομεν ὅσας ἐξ αὐτῶν ἡδυνήθημεν νὰ συλλέξωμεν ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ὑπὸ τὸ Γυμνάσιον Μουσεῖον τῷ συστηθέντι τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ κατὰ τὰ 1853 ἀντιπρο-

σωπεύοντος τὸν Πρόξενον τῆς Ἀγγλίας Νεύτωνα Κυρίου Γραίνδωλλ Μουραϊ.

1) Ἐπιγραφή ἐπιτύμβιος :

« Ἀριστοβουλα Ἀπολλωνίῳ χαιρε. »

2) Ὁμοίως ἐπὶ μάρμαρου 0,17 πλάτους :

« Βιω Σωσια παεις. »

3) Μάρμαρον 0,16 ὕψους, 0,27 πλάτους, 0,10 πάχους :

« Θεοῦ τυχα αγαθα. »

Ο κε θελη θυην επι τω βο(μ(ω)

τας Αφροδιτας τας Πειθως καὶ τω

Ηρμα, θυετω ιρηιον οττι κε θελη

και ερσεν και θηλυ π

. . . και ορνιθα »

Σημ. Ἐν σειραῖς 3, 4, 5 καὶ 6 εἰσὶν ἀπεξεσμένα παλλὰ.

4) Φαῖν μάρμαρον 0,53 ὕψ. 0,20 πλάτ.

« Σαραπιων Ισιδωρου Αλεξανδρου »

α και Ηηλουσιωτης ευψ(χι L. I. H. »

Σημ. Τὰ τελευταῖα τρία λατινικὰ στοιχεῖα σημαίνουσι τὸ ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Αὐτοκράτορος.

5) Ἐπιτύμβιος βωμὸς, εὐρισκόμενος πρὶν ἐν τῷ οἰκίᾳ τοῦ κυρίου Π. Μάνδρα ὕψους 0,62. Εἶναι δὲ κεκοσμημένος πέριξ στεφάνοις καὶ κεφαλαῖς κριῶν ἐπὶ τῆς ἀπωτέρας ἐπιφανείας παρατηροῦνται δύο ὄφεις ζητοῦντες νὰ πίωσιν ἐκ τῆς ἐν τῷ μέσῳ κοιλότητος. Ἡ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τούτου ἐπιγραφή τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς οὕσα ἔχει οὕτως :

(Ο) Δαμος

(Αρ)ιστανδρω τω Κλειοτεμω ηρωϊ. »

6) Δεξιόθεν ἀκέρκιον (ὕψ. 0,15, πλ. 0,13) περιέχον τὰς ἀκρας τῶν στίχων ἐρμέτρου ἐπιτύμβιου :

α . . . ονον

. . . κεπι νυμφης

. αδων

. τ(π; ;)ενθας

. . . ε νεκυν

. . . ροφηνας

. . . θ; ;)αλκμους

. σεπυκασθης

. προμων. »

(Ἀκολουθεῖ.)